

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Leszek Bielecki (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania I. Sp. z o.o. z siedzibą w G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
z udziałem zainteresowanego D. M.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 grudnia 2021 r.,
zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 kwietnia 2021 r., sygn. akt III AUz [...],

I. oddala zażalenie,

II. zasądza od I. [...] Sp. z o.o. z siedzibą w G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 14 kwietnia 2021 r., VI AUz (...), w sprawie z odwołania płatnika składek I. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. o podstawę wymiaru składek, odrzucił skargę kasacyjną płatnika składek wniesioną od postanowienia tegoż Sądu

z 29 grudnia 2020 r. oddalającego zażalenie od postanowienia Sądu Okręgowego w G. odrzucającego odwołanie płatnika składek, jako przedmiotowo niedopuszczalną.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że w sprawie spornym nie był fakt podlegania przez pracownika płatnika składek ubezpieczeniom społecznym, lecz jedynie wysokość należnych składek z tytułu umów cywilnoprawnych, które to składki powinny zostać opłacone przez pracodawcę. Z akt organu rentowego wynika, że różnica w wysokości składek uiszczonych przez płatnika a składek jakie powinien on opłacić, wynosiła 446,32 zł, zatem mniej niż wymagane 10.000 zł.

W zażaleniu płatnik składek zarzucił naruszenie art. 386 § 2 w związku z art. 397 § 3 w związku z art. 379 pkt 2 oraz 379 pkt 5 w związku z art. 397 § 3 w związku z art. 174 § 1 pkt 1 oraz art. 174 § 2 k.p.c., przez nieuwzględnienie zgłoszonego w zażaleniu zarzutu nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym w G. i procedowanie sprawy z udziałem spółki l. sp. z o.o. oraz bez udziału płatnika po dniu 2 stycznia 2020 r., co w konsekwencji doprowadziło do nieważności postępowania przez sądem pierwszej instancji oraz naruszenie art. 398⁶ § 2 w związku z art. 398² § 1 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej, podczas gdy sprawa dotyczy objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, a nadto wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie przekracza kwotę 10.000,00 zł. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz poprzedzającego go postanowienia o oddaleniu zażalenia oraz postanowienia o odrzuceniu odwołania, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Dodatkowo wniósł o zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty zażalenia nie uzasadniają jego wniosków, co powoduje jego oddalenie.

Zażalenie zostało wniesione na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z 14 kwietnia 2021 r., sygn. akt III Auz (...) odrzucające skargę kasacyjną I. Sp. z o.o. z siedzibą w G. od postanowienia tego Sądu z 29 grudnia 2020 r., sygn. akt III Auz (...) oddalającego zażalenie Spółki na postanowienie Sądu Okręgowego w G. z 26 sierpnia 2020 r., sygn. akt VII U (...) odrzucające odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z 24 maja 2019 r., znak (...) stwierdzającej, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne D. M. – jako pracownika płatnika składek I. spółka z o.o. z siedzibą w G. – jest wyższa o przychody z tytułu wykonywania pracy w ramach umów zlecenia zawartych z I. SA na rzecz swojego pracodawcy I. sp. z o.o. w kwotach i miesiącach w niej podanych.

W sprawie nie jest możliwe uwzględnienie wniosku zażalenia o uchylenie postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z 26 sierpnia 2020 r. (jw. pkt 1). Nie jest to procesowo dopuszczalne.

Granice rozpoznania zażalenia wyznacza tylko postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z 14 kwietnia 2021 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej.

Ocenę zarzutu nieprawidłowego odrzucenia odwołania oraz nieważności postępowania zakończonych postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z 29 grudnia 2020 r. wyprzedza ocena dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 14 kwietnia 2021 r. odrzucił skargę kasacyjną, co procesowo określa granice badania sprawy, które ograniczone są tylko do odrzucenia skargi kasacyjnej; czyli rozpoznanie zażalenia nie może być rozszerzone o badanie wskazanego postanowienia Sądu Apelacyjnego z 29 grudnia 2020 r.

Skarga kasacyjna nie jest zwykłym środkiem zaskarżenia a postępowanie kasacyjne kolejną powszechną (trzecią) instancją, co tłumaczy warunki dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Samodzielnym warunkiem w sprawach o prawa majątkowe jest wartość przedmiotu zaskarżenia – art. 398² § 1 k.p.c. Skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od

wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. W tej sprawie D. M. jako pracownik objęty był obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Wracając do relacji między odrzuceniem skargi jako niedopuszczalnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia i zarzucanej nieważności postępowania, należy stwierdzić, iż procedura cywilna nie ustanawia wyjątku, który pozwalałby na prymat w postępowaniu kasacyjnym dla nieważności postępowania i z tej przyczyny na pominięcie badania dopuszczalności skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Procedura cywilna jest w tym zakresie niezmienna. Postępowanie przed Sądem powszechnym, nawet gdy jest nieważne, to samo w sobie nie otwiera możliwości wniesienia skargi kasacyjnej. Sprawy majątkowe rozpoznane przez Sąd powszechny w zakresie dopuszczalności skargi kasacyjnej muszą spełniać warunek określonej wartości przedmiotu zaskarżenia-art. 398² § 1 k.p.c. Dopiero wówczas można badać nieważność postępowania na zarzut lub z urzędu w granicach kasacyjnego zaskarżenia. Innymi słowy zakres badania zażalenia wyznacza tylko odrzucenie skargi kasacyjnej, w tym przypadku ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia niższą niż dziesięć tysięcy złotych.

Twierdzenie, że doszło do naruszenia art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c. przez odrzucenie skargi kasacyjnej, bowiem sprawa dotyczy objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, a nadto wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza 10.000 zł nie jest zasadna.

Jak zauważono D. M. podlegał ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik. W tej sytuacji przy minimalnym wynagrodzeniu za pracę wykluczony był w zbiegu drugi tytuł (czyli obok stosunku pracy) podlegania ubezpieczeniom społecznym z wykonywania zlecenia.

W sprawie pozwany przyjął w decyzji, że ma zastosowanie regulacja z art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czyli że jest jeden pracowniczy tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym, jednak zlecenie powoduje zwiększenie podstawy wymiaru składek wobec uzyskiwania dochodów z umów wykonywanych na rzecz pracodawcy.

Negatywna ocena zażalenia w tym ostatnim zakresie wynika z treści odwołania skarżącego od decyzji pozwanego dotyczącej D. M. z 24 maja 2019 r.

Stwierdzić należy, że akta organu rentowego po wniesieniu odwołania stają się częścią sprawy sądowej. Postępowanie przed organem rentowym jest pierwszym etapem postępowania i "akta sprawy organu" składają się na całą sprawę, czyli nie ma odrębności sprawy przed organem rentowym i sprawy odwoławczej przed sądem. Inaczej ujmując postępowanie przed organem rentowym składa się na materiał sprawy, który sąd ma na uwadze przed wyrokowaniem. Postępowanie przed organem rentowym jest pierwszym etapem sprawy i po odwołaniu do sądu stanowi część tego samego postępowania, zatem akta organu rentowego nie stanowią odrębnego dowodu, lecz dokumentują dotychczasowy stan sprawy. Po wniesieniu odwołania organ rentowy przekazuje akta sprawy sądowi (art. 477⁹ § 2 k.p.c.). Nie dopuszcza się tu zatem dowodu z akt organu rentowego, gdyż nie są to akta odrębnej sprawy. Nie jest więc konieczne indywidualne ujawnianie poszczególnych dokumentów z tych akt (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2020 r., I UK 137/19, LEX nr 3224722).

Podkreśla się to z dwóch zasadniczych przyczyn. Skarżący błędnie przyjmuje, że skoro mógł wnieść jedno odwołanie jednocześnie od 108 podobnych decyzji organu rentowego, to pozwala mu to na kumulację (zsumowanie) wartości przedmiotów sporu w tych sprawach na kwotę 388.798 zł, co przewyższa 10.000 zł. i czynić ma skargę kasacyjną dopuszczalną w sprawach wszystkich ubezpieczonych. Otóż takie ujęcie odwołania *un bloc* nie oznacza, że dopuszczalne jest zsumowanie wartości przedmiotów sporów ubezpieczonych. Nie jest to prawidłowe, gdyż sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych to sprawa indywidualnego ubezpieczonego, nawet gdy przedmiot sprawy jest tożsamy lub podobny do spraw innych ubezpieczonych. Wówczas z reguły uzasadnione jest połączenie spraw do wspólnego rozpoznania. W tym zakresie sytuacja ubezpieczonych nie różni się od sytuacji stron w postępowaniu cywilnym, czyli występuje współuczestnictwo formalne i rozpoznaniu podlegają konkretne sprawy ubezpieczonych, które wymagają indywidualnego rozpoznania (procesowego wydzielenia i odrębnego osądzenia). Sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych określa więc sytuacja ubezpieczonego określona indywidualną decyzją organu rentowego i w takim zakresie (podmiotowym i przedmiotowym) podlega ocenie w aspekcie dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Powyższe prowadzi do oceny zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Uprawnione jest stwierdzenie, iż skarżąca nie podważyła zastosowania tej regulacji w odniesieniu do D. M.. Chodzi o to, że decyzja ZUS z 24 maja 2019 r. została w tym zakresie oparta na określonych ustaleniach i ocenie prawnej, czyli ma swą podstawę faktyczną i materialnoprawną. Natomiast odwołanie odnosi się jednocześnie do 108 decyzji i jest ogólne. Brak jest w odwołaniu indywidualnej analizy sytuacji D. M.. Treść odwołania jest zbyt ogólna i dlatego nie podważa rozstrzygnięcia dotyczącego D. M. w decyzji z 24 maja 2019 r. Tym bardziej, że ZUS złożył odpowiedź na odwołanie, w której zwrócił uwagę na brak konkretnych zarzutów w sprawie rozstrzygniętej tą decyzją.

Podkreśla się to, gdyż należy przyjąć, że ustaleń w sprawie dokonuje się na etapie postępowania przed Sądem powszechnym. Odwołanie obejmujące 108 decyzji nie przedstawiało indywidualnej analizy co do zastosowania art. 8 ust. 2a w sytuacji D. M.. Brak jest stanowiska skarżącej w odwołaniu w tym zakresie, zwłaszcza wobec konkretnego stanowiska organu rentowego dotyczącego sytuacji D. M., ujętego w decyzji dotyczącej tego ubezpieczonego i dalej w odpowiedzi na odwołanie skarżącej.

Taki sam mankament wykazuje zażalenie, gdyż skarżący powraca do odwołania i zarzutu, że organ rentowy nie wyjaśnił istoty sprawy, czyli co było przedmiotem rozliczeń i wnosi o zwrot sprawy do organu rentowego, w sytuacji gdy jak wskazano wyżej, decyzja organu rentowego była konkretna w odniesieniu do sytuacji D. M. (podobnie odpowiedź na odwołanie), natomiast odwołanie było ogólne i nie analizowało indywidualnie sytuacji D. M..

Jak wskazano nie chodzi o samodzielny tytuł ubezpieczenia wynikający z udziału w konkursie czy zleceniu, albowiem znaczenie miała sytuacja z art. 8 ust. 2a, która oparta jest na jednym tytule ubezpieczenia społecznego, pracowniczym a nie cywilnym. W sprawie organ rentowy rozstrzygnął o zasadności stosowania tej regulacji, co indywidualnie nie zostało podważone w odwołaniu a co ostatecznie Sąd Apelacyjny przyjął za przesłankę rozstrzygania o dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Ważniejsze jest jednak stwierdzenie, że badanie kwestii faktycznych w aspekcie stosowania art. 8 ust. 2a i oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej w tej

sprawie nie jest uprawnione z tej przyczyny, że Sąd Najwyższy związany jest postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z 29 grudnia 2020 r., które jest prawomocne i nie podlega kontroli w tej sprawie (pkt 8), czyli postanowieniem oddalającym zażalenie na postanowienie o odrzuceniu odwołania.

Z tych motywów należało oddalić zażalenie na odrzucenie skargi kasacyjnej – art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w związku z art. 108 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.